

Asia: VN/23778/2022

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen materiaaliselosteesta

1. Asetuksen yleinen palaute

a. Onko asetuksessa kuvattu materiaaliselosteen laadinnan menetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Ei

b. Onko asetuksessa esitetty menetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta sen avulla saadaan käsitys rakennusten materiaali­virroista Suomessa?

Ei

c. Onko asetuksessa esitetty menetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

En osaa sanoa

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty menetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

En osaa sanoa

e. Muita yleisiä kommentteja:

-

2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen materiaaliseloste

Rakennuksen materiaaliseloste olisi asetusluonnoksen mukaan luettelo rakennuksen rakentamisessa käytettävistä materiaaleista ja tuotteista ilmoitettuna kilogrammoina ja jaoteltuna erilaisiin luokkiin perustuen niiden alkuperään.

Ehdotus käytäntöön vietyinä tarkoittaisi rakennuksen varsin yksityiskohtaista massoittelua ja perustuisi pitkälti rakennusosien ja -materiaalien valmistajilta saatavien yksityiskohtaisten tuotetietojen käyttöön. Materiaaliselosteen sujuva käyttöön­otto vaatii todennäköisesti

rakennusosien valmistajilta merkittävästi työtä tuotteiden alkuperäluokittelun aikaansaamiseksi ja näiden tietojen kirjaamiseksi tietojärjestelmiin.

On ehdottoman tärkeää tukeutua rakentamisen alalla jo olemassa oleviin digitaalisiin tuotetietorakenteisiin ja rakentaa toimivia tiedonsiirtorajapintoja rakennusosavalmistuksen ja suunnittelutoimintojen välille. Tietojärjestelmien kehitys kannattaa suunnata siten, että hyödynnetään kansainvälisiä tuotetietorakenteita, mm. ETIMiä. Tarvitaan käytännön tason työtä, jotta ei ajauduta .pdf-maailmaan ja lopulta manuaaliseen tietojenkäsittelyyn.

2 § Materiaaliselosteen laadinta ja päivittäminen

Asetusluonnoksessa esitetään materiaaliselosteen laatimisvastuu pääsuunnittelijalle, rakennussuunnittelijalle ja erityissuunnittelijalle ”tehtäviensä mukaisesti”. Asetusluonnos ottaa vahvasti kantaa eri toimijoiden vastuisiin ja rajaa elinkeinon vapautta materiaaliselosteen laatimisen asetuksessa nimetyiltä tahoilta.

Perustelumuiotiossa esitetään, että käytännössä materiaaliselosteen laatisi kuitenkin rakentamishankkeeseen ryhtyvän palkkaama suunnittelija, talotehdas tai rakennusliike. Rakentamishankkeeseen ryhtyvän sopimuksenvapauteen tulee edelleen kuulua mahdollisuus valita kuhunkin hankkeeseen sopivin taho materiaaliselosteen laatijaksi.

Ehdotetaan asetusta muutettavaksi ja väljennettäväksi siten, että materiaaliselosteen laatii rakentamishankkeeseen ryhtyvä.

Asetuksessa ehdotettu tietojen koneluettavuus on välttämätöntä. Käytännössä se kuitenkin vaatii tuekseen laajasti toimivat tietorajapinnat, jotta rakentaminen olisi mahdollisimman sujuvaa ja jotta tiedot voidaan saada tarvittavilta osin kustannustehokkaasti kansalliseen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.

3 § Rakennusosat

Asetusluonnoksen liitteessä 1 esitetään materiaaliselosteeseen luettavat rakennuksen ja rakennuspaikan osat pääkohdittain. Vaikka rakennusosien listaus vaikuttaa varsin kompaktilta, koostuvat etenkin talotekniset järjestelmät kuten sähkökeskukset hyvin laajasta joukosta erilaisia komponentteja, jotka kukin sisältävät lähes aina sekä metalleja että muoveja. Vaikka tietoja onkin olemassa, olisi näiden tietojen kokoaminen kohdekohtaisesti erittäin työlästä.

Materiaaliselosteen sisältöä ehdotetaan tarkennettavaksi ja selvennettäväksi etenkin taloteknisten järjestelmien osalta. Ehdotamme olemassa olevaa ja vakiintunutta sähköalan tuotetiedon nimikkeistöä ja digitaalista tuotetietokantaa käytettäväksi tämän määrittelyn pohjana.

Kansallisen päästötietokannan viitearvojen käytön lisäksi rakennushankkeeseen ryhtyville tulisi olla mahdollista käyttää parempia arvoja sitä mukaa, kun materiaalivalmistus kehittyy päästöttömäksi ja sen kaltaisia materiaaleja tulee saataville.

Talotekniikan energiatehokkuuden kannalta olennaisten järjestelmien (mm. kiinteistöautomaatio, valaistus, tietotekniikka) sisältyminen materiaaliselosteeseen jää asetusluonnoksessa avoimeksi. Tätä osiota on välttämätöntä tarkentaa.

Asetusluonnos esittää selosteeseen sisällytettäväksi tietoja 50 vuoden ajalla vaihdettavista rakennusosista. Vaatimusta voi perustella kierrätystä varten tarvittavien tietojen keräämisellä, mutta koska vaihdettavien rakennusosien määrää on hyvin vaikea ennustaa eikä kerättävällä tiedolla todennäköisesti olisi käytännön merkitystä, ehdotamme asetusta tältä osin kevennettäväksi. Vaihdettavien rakennusosien kierrätystä tulee edistää siten, että se liittyy vahvemmin todelliseen vaihtotarpeeseen ja -ajankohtaan.

4 § Rakennusosien sisältämät materiaalit

Asetusluonnoksen liitteessä 1 esitetään materiaaliselosteeseen luettavat rakennuksen ja rakennuspaikan osat pääkohdittain. Vaikka rakennusosien listaus vaikuttaa varsin kompaktilta, koostuvat etenkin talotekniset järjestelmät kuten sähkökeskukset hyvin laajasta joukosta erilaisia komponentteja, jotka kukin sisältävät lähes aina sekä metalleja että muoveja. Vaikka tietoja onkin olemassa, olisi näiden tietojen kokoaminen kohdekohtaisesti erittäin työlästä.

Materiaaliselosteen sisältöä ehdotetaan tarkennettavaksi ja selvennettäväksi etenkin taloteknisten järjestelmien osalta. Ehdotamme olemassa olevaa ja vakiintunutta sähköalan tuotetiedon nimikkeistöä ja digitaalista tuotetietokantaa käytettäväksi tämän määrittelyn pohjana.

Kansallisen päästötietokannan viitearvojen käytön lisäksi rakennushankkeeseen ryhtyville tulisi olla mahdollista käyttää parempia arvoja sitä mukaa, kun materiaalivalmistus kehittyy päästöttömäksi ja sen kaltaisia materiaaleja tulee saataville.

Talotekniikan energiatehokkuuden kannalta olennaisten järjestelmien (mm. kiinteistöautomaatio, valaistus, tietotekniikka) sisältyminen materiaaliselosteeseen jää asetusluonnoksessa avoimeksi. Tätä osiota on välttämätöntä tarkentaa.

Asetusluonnos esittää selosteeseen sisällytettäväksi tietoja 50 vuoden ajalla vaihdettavista rakennusosista. Vaatimusta voi perustella kierrätystä varten tarvittavien tietojen keräämisellä, mutta

koska vaihdettavien rakennusosien määrää on hyvin vaikea ennustaa eikä kerättävällä tiedolla todennäköisesti olisi käytännön merkitystä, ehdotamme asetusta tältä osin kevennettäväksi. Vaihdettavien rakennusosien kierrätystä tulee edistää siten, että se liittyy vahvemmin todelliseen vaihtotarpeeseen ja -ajankohtaan.

5 § Materiaalien alkuperä

Asetusluonnoksessa viitataan kansallisen päästötietokannan materiaalitietoihin materiaalijakaumiin liittyvien tietojen lähteenä. Jotta asetus voisi tulla sujuvasti käyttöön, olisi päästötietokanta täydennettävä materiaaliselosteen edellyttämillä tiedoilla. Talotekniikan energiatehokkuuden kannalta olennaisten järjestelmien päästötietoja ei löydy kansallisesta päästötietojärjestelmästä.

Perustelumuiustiossa todetaan, että talotekniikan laitteet sisältävät runsaasti metalleja ja muoveja, joilla on verrattain suuret ilmasto- ja ympäristövaikutukset. Näiden tuotteiden tekninen käyttöikä on usein lyhyempi kuin rakennuksen muilla osilla. Haluamme kuitenkin tuoda esille, että monet rakennuksen sähkötekniiset järjestelmät ovat huomattavan pitkäikäisiä ja niiden käytännön käyttöikä ylittää etenkin sääälle alttiiden rakennusosien käyttöiän. Talotekniikan laitteiden hyödyntämisellä on erittäin suuri vaikutus rakennuksen energiatehokkuuteen ja siten myös ympäristöön.

6 § Materiaaliselosteen tietojen ilmoittaminen

-

Muhonen Sallamaari
Sähkötekniisen Kaupan Liitto ry